

Előfizetési árak:	
Egész évre	5 frt. — kr.
Fél évre	2 50 „
Negyed évre	1 30 „
Neptantóknak egész évre	4 „
Egyes szám ára	10 „
Hirdetési díjak:	
Háromszázötven petit sor	8 kr.
Nyitólapon soronként	15 „
Bélyeg minden bejegyzésért	30 „

B A J A

végyes tartalmú hetiközlöny.

Megjelen minden vasárnap.

Szerkesztői iroda, hova a lap szellemi részét illető küldemények intézendők: Használat utca, régi posta épület. Leveleink csak hirtelmentesen fogadjatnak el. Kéziratok nem adunk vissza.
Kiadóhivatal: Az előfizetési pénzek és hirdetések a kiadóhivatalba N a n a y L a j o s könyvnyomdájába — küldendők be (Bélog-tér, Scheibler-téle ház.)

Türr István

vizeink értékesítéséről.

Az országos gazdasági egyesület jószágrendelési szakosztálya ápril 7-én nagyszámú és tekintélyes közönség jelenlétében ülést tartott, melyre Türr tábornoknak egy előadása volt kitűzve. Az ülés lefolyása a következő volt:

Elnök Korizmics László: Örömmel üdvözlöm az összegyűlt urakat, kik szép számban való megjelenésök által kiváló érdeklődésüket tanúsítják azon fontos tárgy iránt, melynek érdekében egyesületünk tisztelt tagja, tisztelt barátom Türr tábornok ur ezen gyűlekezetben előadást fog tartani. E gyűlekezetet a jószágrendelési és vízhasználati szakosztály keretében hívtam össze, meghívom némszak a szakosztálynak, hanem általában egyesületünknek tagjait, valamint a közönségek minden érdeklődő tagját is, mert a tárgy melyet tisztelt tagtársunk előttünk fejtegetni fog, közérdekű és nagy mértékben megérdemli a figyelmet. Midőn örömmel fejezném ki, az érdeklődésnek önök ily szép számú megjelenésében történt kifejezése felett, kérem Türr István tagtársunkat, legyen szives az általa választott tárgy feletti nézeteit velünk megismerttetni.

Türr István. Nem új a tárgy melyről szólni akarok, mert az országos gazdasági egyesület folytonosan a mezőgazdaság emelése érdekében működén, itt többször szőnyegre került és érdekes vita tárgyat képezte a vizeknek kártékony rombolása, valamint azoknak ártalmas a mezőgazdaság érdekében való észszerű felhasználása által.

A magyar gazdasági egyesületek tudják azt

legjobban, hogy a climaticus szélsőségek mennyi bajt okoznak a mezőgazdaságnak és éppen azért iparkodnak óvszerket azok ellen feltalálni.

A fagy és a jég ellen minden gazda a biztosító intézetben talál óvszert, de a sok víz és a szárazság ellen biztosító intézet nem lévén, ezek ellenében csakis a folyamok szabályozása, véldgátak vagy öntöző esatornák által lehet a mezőgazdaságot megóvni.

A múlt században dacára a folytonos háborúknak, mégis igen nagy consequentiával fogtak a munkához, hogy a földművelő gazdaságot némileg emeljék és megmentsék azon pusztítások ellenében, melyet a török, tatár az országon ejtett, és ha valaki meg akar ismerkedni a sirlmas helyzettel, melyben az ország a múlt században volt az olvassa el néhány gr. Szapáry Jánosnak a fűmei kormányzék tanácsosának 1784-ben írt könyvét, mely most adatott ki magyar nyelven ezen cím alatt „Magyarország mező gazdaságának, hogy lehetne hasznát venni.“

Legyen szabad abból csak a következőket felolvasnom:

„III. Károly a közte és a törökök közt 1739-ben kötött béke alapján esatolta vissza a Bánságot a magyar koronához s annak az ország biztonságára a horvát-slavon határvidékhez hasonló szervezetet adott, katonai kormányzását Merzi Dargenreou gróf altábornagyra bízván.

A milyen nagy volt e hadvezér akkori katonai tudományokban, annyira feltalálta magát a nemzet-gazdáltsági téren is. Alig hogy kormányzása alá vette ez országrészt, közelebbről felismerve annak termékenységét, azonnal esatornákat hűztatott a hegyes vidékektől a tiszavölgyi síkságig;

a mellett javította a Temes vizét, és a Béga esatornát, melyet Titrélnő a Tiszába vezetett, és hajózhatóvá tette. Ily javítások segítségével igyekezett az ott találtatott mecsárokról a vizeket levezetni

A Bánságot, Magyarország többi részétől a Maros és Tisza vize, Törökországtól pedig a Duna választja el. E benső szerencsés fekvése, melynél fogva mindent megterem, arra a gondolatra vitte ezt a nagy embert, hogy széderfákat ültessen és selyem hernyókat hozasson, mely intézkedésével különféle bársony és selyem ipart meghonosítani képes volt.

De sem várhatta hasznos intézkedéseinek sikerét, már a bajor háború a harezterre szólította, a melyben el is esett; a Bánság pedig az ő esztével régi zavarába silyedt vissza, midőn csakhamar azután ez országrészt, a katonai végvidékek kivételével, a bécsi bank váltotta magához. Mint-hogy távol esett, azonkívül német tartománynak tekintett: oly közigazgatást nyert, mely magas vámmal akadályozta a létező selyemipar kifejtését.

Ellenben a bank urai minden gondjukat a mecsárok lecsapolására új községek telepítésére és a rizs-termelésre fordították. 1777-ben a mostani kancellár gr. Eszterházy előterjesztése a Bánság a magyar királyságba bekebelezett, s három megyére osztott fel. A következő évben már a birtokok különféle vendők kezébe kerültek, s a közbenső vámonnal megszűnt, a mint 1782-ben a hajózás a fekete tengerre szabaddá lett.

Ez új települők és vendők közt akadt egy aki gyapotot ültetett, miből kielégítő haszna volt. Ez is mutatja, mily előnyös a kincstári javakat egyesek birtokába juttatni, kik új talál-

A »Bajac« tárcája.

„Mariska emléké“-ből.

Visszavándorol bő lelkeim, mint a gölya,
Alba a kis ház falára;
Melynek földét még a vén hárszt ója,
Ráborolva rengő, terebélyes ága.

Ott áll még a kis lak, melynek erősebbé
Ép a focke-fészek;
Nyugalom hajléka, itt honol a béke,
Mit meg nem zavarnak semmi földi véstek.

Nyájasan, szelíden kúszik fel az inda
A kis ház falára;
Be-hémez ablakján a kis háznak, mintha
Valakit keresne, halovány virága.

Be-hémez, bőlíngat, szonornan intve,
A kicsiny szobába —
El-el nézem én is, könyvemmel bekintve,
Látva hogy mint indul hervadásnak ága . . .

Hervad, egyre hervad — nincsen ápolója —
Elpusztulva áll ma —
Elment ő is messze, más földnek lakója:
Ráborult szemére a sírokak álma . . .

— Úgy rémlik, mintha a vén templom barangja
Szonornan csengne . . .
És mintha fildőlők zokogásnak hangja
Vegytülne e néma, temetői csendbe . . .

És mintha faklyának kavargója füstje
Néma, pona, gyászba . . .
Mégisillig a fényes szeműd ezüzte —
S eiborl két szemem, fájó könyben áva.

Ah! te letort bíljoni! halovány virága
Tizenhat tavasznak!
Oda lett szép, fénylő kék szemed világa,
Arcodon a rózsák elbuktak, elszakak . . . !

Ott vagy kiterítve, mint a hídig márvány,
Némán, mozdulatlan;
Mely, halálom álom szép szemed bezárván,
Elhunyt szende fénye, megtört, sugaratlan!

Ráborult a fénylő, gyászos ravatalra
Szegény jó anyácskád;
Oh! mily fájdalomtól dúlva szelid arca:
Ó varrta kezével halotti ruhácskád!

Reggeltől napestig sirdogálva varrta,
O maga szegébe —
És ahány éltést tett fásult ujja rajta,
Annyi tör döfése nyíllaltott szivébe!

Zokogása fulva esőkolgatója ajkád;
Hogy tán fölmeleged —
Ah! de ódas ajkaid hideg, néma, hallgat — —
Éz örjögő, lázas esokra föl nem enged!

Oh! mért kellett, angyi szép reményvel telen!
Kora sírba szállnod? —
Édes kis Mariskám! Elhunyt drága lelkeim!
Fájó zokogásom ne zavargja álmod!

Aradi József.

Fővárosi levél.

Budapest, 1878. április 18.

Missió felülés és congressus esemény, kardcsörtés és békehir, hitelcsapolás és aranygyapja, bukásfenyegetett fúziója az régigárdának, és fúzióált homogenitása az új egyesületnek, régiségek felelevenítése

és újdonságok eltemtetése, olaszok operája és magyarok keserve, internationalis művészek légy itte"-je és nemzeti . . . stb. stb. — de talán elég is lesz ennyi ama kegyetlen kísértés kimutatására, mely a krónikás tollával gonosz játékát ize, midőn az események ily gazdag potpourrija nyitja meg előtte bazárját.

Hol megtalálni az Arádeu-fonalt ebben a zürnél zavarosb tömkelegben? hol kiinduló pontot keresni ebből a szélesyelen összefűzött esomóbb? hol nyugholni lelni ebben a bizáran összehordott „embarras de richesse-ben?

Melyiket illeti az elsőség? Ki volt nagyobb? Az e, a ki szónaklatával bedöngötte, ott a Sándor utcában, a régi gárda ügygyel-bajjal felépített pártkapuját, vagy az, a ki a népszínházban kiénekelte zsebünkéből a véres verejtékek szerzett forinotokat? Az e, a ki sztoszlatta hazánk egérből a tornyosulásnak indult vészfellegeket, vagy az, a ki a fúzió katlanában összeforrasztotta az ellenzék szellemét?

Ez az! Ez az! Óh áldott, óh áldott a program-írója!

Az Appony-Bánhidly-Lukács-féle triumviratus alkotását, magasan látom a hét eseményein felülemelkedni. A miről mi, honszerelmünk és szép reményünk mécsvilágánál csak álmozdogni merészelünk, ők megalkották, s a mi bennünk csupán egy szép jövő homályos sejtelmeként derengett, azt ők testvérvárdóztok.

Azok a sokat gonyolt, sokat kárhözottott optimisták, még sem csodáltak tehát „mikor a korszelemet na y eseménynyel terhesnek mondtok!

Hosszu volt a vajadás, de végre megszületett a reménykorszorult magzat, és egy nemzet örömkönyvel áll bölésője mellett.

És rövid idő alatt megkezdődik a nagy harc a nagy nehezen létrejött kiegyezés ellen, mely sirját ás-

Kotzò Pál

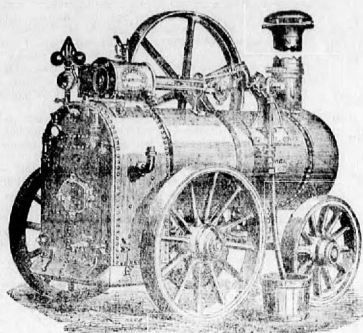
Budapest, illóli-út 574.

ajánlja az eddig utolérhetlen eredeti
GARRET B. és FIAI

SORVETÓ GÉPEIT, újabb, könnyebb és legjobb szerkezetben,
SZÉNAGYÜJTŐKET, angol és amerikai rendszerben; fűtő
anyag takarító
GŐZ-MOZGONYOKAT, fa- és széntüzelés, valamint szalma-
fűtésre,
GŐZCSEPLŐKET, újonnan átalakítva, sok és tiszta esépléshez,
JÁRGÁNYCSEPLŐKET, általán elismert amerikai rendszer-
ben, s minden más egyéb gazdasági gépeket.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

6-10

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, miszerint a jelen idejű
alkalmával, úgy mint eddig, a legnagyobb választékú raktárt tartok legújabb és legdivatosabb
bel- és külföldi

nap- és esernyők

a legolcsóbb gyári árak mellett,

s még az a nagy előnyök is van t. vevőimnek, hogy a tőlem vett nap- és esernyőket az
egész éven át minden díj nélkül javítom.

Ernyők 50 krtól 12 frtig.

Egyszermind van szerencsém a n. é. közönséget t. figyelmeztetni, miszerint

Bazáromban

nemesak norinbergi, diszmű és rövidárak hanem mindenemű férfi és női ingek, gal-lérok, kézelők, további nagy választék

női és férfi

nyakkendőkből,

Mindenemű a szabóságához szükségeltető cikkek nagy választéka.

Valamennyi áruk gyári árak mellett számíttatnak.

Nap- és esernyő új szövettel behuzása, divat szerinti újítása és javítása a legolcsóbban számíttatik.

Az eddig irántam tanúsított bizalomért köszönetet mondok, és kérem azt részemre tovább is fenntartani.

Alázatos szolgálja

Steiner Samu.

nap- és esernyőgyáros és „Bazár” tulajdonos Baján,
főuteza, a Mészáros-féle ház sarkán.

JÓ és DIVATOS!

SZEP és OLCSÓ!

szébbnél szebb

LEGYEZŐK,

sétapálcák

KEZTYŰK és

sokféle

AJÁNDÉKOK,

mindennemű illatszer

női és férfi

toilettiszerek,

valamint

e szakba vágó több cikkek.

Körjegyzők,
birak- és ügyvéd urak

szíves figyelmébe ajánlva.

Mindenféle békebírósi nyomtatványok, u. m.: panaszkönyvek, határidő naplók, idézvények, mutató könyvek, pénzbírsági naplók, A) Targyalási jegyzőkönyv, B) Targyalási jegyzőkönyv, kataszteri bir-

toklvek, ügyvédi- és bírósági nyomtatványok, továbbá mindenféle közösi nyomtatványok, de különösen a legjobb rendeltű HAGYATÉKI LELTÁR gyorsan és a legjutányosabb árak mellett kapható

Nánay Lajos

könyvnyomdájában Baján, Bódog-tér
Scheibner-féle ház.

Nyomatott Nánay Lajos könyvnyomdájában Baján.

Az első valódi gyógyhatásos Hoff János malata-gyógyke-szertücsök az osztrák-magyar és kir. birodalomban be-lyegzett védjeggyel vannak ellátva. (Hoff János a feltaláló arcképe.)

Biztos segély

köhögés, rekedtség, mell, tüdő és gyomor-bajok ellen.

Hoff János es. kir. tanácsos urak a legtöbb európai uralkodó udvari szállításának a korának arany érdemkeresztjével jutalmazásának, magas porcz es. német rendjének hitok-saak, Décs, Gröben, Franzenstasse 8.

Az ön malata készítményei, melyeket Kikindin át-megkaptam, nem idült köhögéssel csodálható hatá-sal hatással voltak (1) rendelmeny kérezték.)
Bama 1877. aug. hó 29. Fizetettel.

Gröger György, uradalmi állatorvos
dultával nekem másfél font malata-egészségi csokoládét és malata néhezokorkákat küldeni. Be kell vallanom, hogy a készítmények köhögésemet nagyon alább szallították.

Kisfaludi Teréz.
Czernovitzból. Csak a Hoff-féle malata-kivon-nat használata által nyertem vissza oromet és ezáltal vesztettem el mell- és legzelet bajjaimt.

Patak J. kir. tisztviselő.
Már buzamosabb idő óta szenvedtem rekedtségben és elnyálkásodásban, migsem az ön gyógyhatásos egész-segi szöréhez és malata-czukorkákhoz nem folyamodtam, s már néhány palack egészsegi ször elhasználása és a mell-czukorkák élvezete után meglegyő gyógyhatást érttem el, meg pedig annyira, hogy nyakbajjalommal és rekedt-ségenőt teljesen kigyógyultam, a mely szerencsém-től legforróbb köszönetem nyilvánított és egyuttal ön ma-lata-készítményeit nevezett esetekben mindenkinék melegen ajánlom.

Budapest, 1878. januar 24.

Köel Ferencz.

ARAK.
Malata-kivonat-egészségi-ször egy üveg ára 60 kr. — Ládában 6 üveg 4 frt — 11 üveg 6 frt 60 kr. — 28 üveg 16 frt és üveg 32 frt. — 2. kile malata csokoládé 1.2 frt 40 kr. II. 1 frt 60 kr. III. 1 frt (nagyobb mennyiségű ár-kezegezés). — malata-czukorkák zacskója 60 kr. (szünet 101 és egy negyed zacskóval is.) Gyermek-tüpmaladátok 1 frt — Stürttet malata-kivonattal 1 palack 1 frt 60 kr. Egy kéz malata-fűző 80 kr.

Eldadsi helyiség (magyban és krestnyben)
Hoff János fiókja:

Budapest, Kalap-utca 10 (a Kapu alatt); továbbá
Wichitsch Iszvan úrnál Baján.

Az első, valódi gyógyhatásos gyökölő Hoff János fele ma-lata mell czukorkák kek papírban vannak.

FERENCZ JOZSEF
KESERÜVIZ-FORRÁS.

A leghatásosb valamennyi keserüviz között

Hatasaban az által kulonbozik előnyösen a többi ismert keserüviztől, hogy kisebb adagokban hatásos s hosszab használata nem okoz utóhá-
Dr. Leidesdorf Miksa tanár.

Különösen az általünk ké, hogy enyhén keserű, nem kellemetlen ízű és hogy még hosszab használattal után sem zavartja meg az étvágyat és emésztést.
Dr. Korányi tanácsos.

Valamennyi budai keserüviz között kellemes íze és jeles hatása általünk ké; gyomor- és bélhurttal megrogzott szek-rekesedéssel, allasi vérpangásnál valamint vértürolásoknál, arany-éremlő divágytalanságnál.
Dr. Kis Sándor - a budai közlekrház tsb. 1877. aug. 29-án.

A hatás kivétel nélkül gyors, biztos fájdalom nélküli Wurz.
Dr. Baró Lichtenfels Seanzoni, tanácsos.

Készletben minden gyógyszerész és fuzszerkesztésben Nagybani raktár Baján HERZFELD HENRIK és FIA HERZFELD JAKAB KLEINANTZ és BABOCS urainál; Nyomatványok stb. ingyen. A szétküldési igazgatóságunk Budapestén.

Rendés adag egy fél pohorohorral.
6-10